

VEEMAJANDUSKAVADE KOOSTAMINE

JUHEND

Sisukord

I. Eessõna	1
II. Veemajanduskavade koostamise tegevuskava 2001 – 2004	2
III. Alamvesikonna veemajanduskava koosseis	5
LISAD	
Kasutatud lühendid	18
Mõisted ja terminid	18

I Eessõna

Riigile kuuluva põhja- ja pinnavee senisest otstarbekamaks ja süsteemsemaks majandamiseks muudeti 2000. aastal veeseadust, mille kohaselt aastaks 2004 koostatakse Eesti üheksa alamvesikonna veemajanduskava (VMK) ja kogu Eestit hõlmav koondveemajanduskava.

Euroopa Liidu veepoliitika juhtdokument on VEEPOLIITIKA RAAMDIREKTIIV 2000/60/EMÜ (VRD), milles seatakse peaesmärgiks tagada põhjaveekihtide ja veekogude vee hea seisund ning pikaajaline säästev kasutamine. Raamdirektiiv näeb ette Euroopa Liidu liikmesriikide veemajanduse korrastamise vesikondade 2009. aastaks koostatavate veemajanduskavade alusel.

Eesti veemajanduskavade koostamise õiguslik alus on 20. detsembril 2000. a. vastu võetud VEESEADUSE MUUTMISE SEADUS (RKs RT I 2001, 7, 19), mille kohaselt veemajanduskavad peavad olema valmis 01.04.2005.

Selline ennaktempo võimaldab viia Eesti veepoliitika kooskõlla meie majanduslike võimalustega. Meie veepoliitika sisu ja eesmärgid (millised veekogud ja põhjaveekihtid on olulised; millisena soovime oma veekogusid näha aastal 2015; kui head joogivett soovime saada; kui palju saame veekeskonnale raha kulutada) tuleb veemajanduskavade koostamisel läbi rääkida ning viia iga inimeseni.

Veemajanduskavades määratletakse koostöös avalikkusega kohalikud ja piirkondlikud veeprobleemid ning majanduslikult reaalsed eesmärgid joogivee ja veekeskonna parandamiseks. Selle töö põhjal koostatakse riiklik veemajanduskava.

Saadud kogemus võimaldab vältida võimatute eesmärkide seadmist ja ülemääraseid kulutusi formaalsete nõudmiste täitmiseks. Süsteemsed meetmekavad on vajalikud EL abiprogrammide edukaks rakendamiseks.

Aastatel 2004-2009 korrigeeritakse veemajanduskavade koostamise metoodikat, täiendatakse alamvesikondade veemajanduskavasid ja ajakohastatakse riiklikku veemajanduskava.

Käesoleva juhendi koostasid veemajanduskavade koostamise töögrupi liikmed. Loodetavasti saab juhend heaks alusmaterjaliks esimeste VMKde koostamisel aastani 2004. Töö käigus juhendit kahtlemata täiustatakse, sest ka Euroopa Liidu liikmesriikides jätkub arutelu vee kasutamise ja kaitse süsteemsemaks korraldamiseks.

II Veemajanduskavade koostamise tegevuskava 2001-2004

Üldseisukohad

Eestis koostatakse üheksa alamvesikonna veemajanduskava. Vesikondade kaupa on esmajoones vaja kindlaks teha joogiveevarustuse ning põhjaveekihtide ja veekogude praegune seisund ning seda mõjutavad reostusallikad. Veekogude ja põhjaveekihtide hea seisundi määratlemine sõltub paljudest asjaoludest, millest olulisemad on:

- põhjaveekihi või veekogu tüüp ja klass ning tähtsus;
- põhjaveekihi või veekogu kasutusotstarve.

Veemajanduskavade koostamisel peab tundma kõiki Eestis kehtivaid veekeskonda käsitlevaid õigusakte ja Euroopa Liidu direktiive, millega VMK ei tohi vastuollu minna. Ühtaegu peab alamvesikonna veemajanduskava keskenduma piirkonna elanike ja ettevõtete veeprobleemide lahendamisele.

VMK koostamisse tuleb kaasata ka avalikkus – see on eriti vajalik eesmärkide seadmisel ja meetmekava (-programmi) koostamisel. Avalikkuse kaasamisel on otsustav tähtsus, sest suurem osa pinnaveest ning merevesi ja põhjavesi on avalikud asjad, mille kaitse ja kasutamine tuleb läbi arutada võimalikult laial tasandil.

Veemajanduskavade koostamiseks on vaja senised andmestikud korrastada ning vajaduse korral moodustada neist keskkonnaregistriga seotud andmekogud. On vaja kirjeldada vee nüüdiseisundit ja seda mõjutavaid tegureid. Veemajanduskavad peavad sisaldama digitaalkaardiga seotud teavet joogiveevarustuse ja vee seisundi kohta VMK koostamise ajal ning sama kaardiga seotud hinnangut oodatava seisundi kohta pärast kavandatud meetmete elluviimist. VMKs seatakse vee seisundi säilitamise või parandamise eesmärgid. On soovitatav anda nägemus ka vee seisundi kaugeesmärkide kohta.

Määratleda tuleb veekeskonnaga seotud kaitsealad ning anda ülevaade senistest veeseireprogrammidest.

Seatud eesmärkide ellurakendamiseks koostatakse meetmekavad joogivee, põhjavee, pinnavee, merevee ja vee-elustiku kohta. VMK meetmekavade juurde kuulub otstarbekuse uuring, milles analüüsitakse meetmete majanduslikku ja keskkonnakaitselist tasuvust. Veemajanduskavas sisalduv teave seotakse digitaalkaardiga, mis võimaldab vee kaitset ja kasutamist paindlikult planeerida nii riiklikul kui ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Meetmekava koostamine on vajalik ka siis, kui veekogude või põhjaveekihtide vee seisund on juba eesmärgiks seatavas seisundis. Meetmekavas pühendatakse siis reostust vältivatele ja veekogude või põhjaveekihtide vee seisundit hoidvale tegevusele.

Veemajanduskavas tehakse ettepanekud seireprogrammide täpsustamiseks VMK eesmärkide saavutamise jälgimiseks, antakse veekasutuse majandusanalüüs, kaardid alade kohta, kus veekasutust tuleb piirata või vältida ning meetmekava otstarbekuse analüüs.

Alamvesikondade ja Eesti veemajanduskavad on alusdokumendid veemajandusprojektide kavandamisel ja ettevalmistamisel. Meetmekavade põhjal on võimalik taotleda abi Euroopa Liidust ja doonorriikidest.

Veemajanduskavade koostamise tegevuskava

Veemajanduskavade koostamisel tellib kogu Eestit hõlmavaid töid Keskkonnaministeeriumi veosakond ning alamvesikondadesse puutuvaid töid antud veemajanduskava koostamise eest vastutavaks määratud keskkonnateenistus. Kõigi veemajanduskavade koosseis peab olema ühesugune (vt III peatükk).

Veemajanduskava koostamise üldine tegevuskava on tabelis 1. Tegevuskava struktuur on sama kui veemajanduskavalgi – see hõlbustab lähteülesannete formuleerimist. Töö käigus tegevuskava täpsustatakse, lisades teavet tellijate, (võimalike) täitjate, maksumuse ja tähtaegade kohta. Samal ajal peetakse tehtud tööde registrit ja hoolitsetakse valmis tööde säilimise eest nii paber kandjal kui ka digitaalkujul.

Veemajanduskavu koostavad konsultandid, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus, Mere-instituut, Tartu Ülikool ja Tallinna Tehnikaülikool. Konsultandid valitakse riigihankeseaduses sätestatud korras.

Veemajanduskavade koostamise üldine tegevuskava on järgmine:

Töö	Tegemisaeg*
1. Vesikonna kirjeldus	
Veekogude ja põhjaveekihtide liigitamine tüüpidesse ja klassidesse ning nende vee seisundi hindamisaluste valik	2001
Veekogude ja põhjaveekihtide seisundi hindamine ning vastavate andmebaaside ja kaartide koostamine	2002-2003
2. Oluline inimõju veele	
Ülevaade inimõjust põhjaveekihtidele ja veekogudele	2001-2003
3. Kaitstavate alade määramine	
4. Seirekavade ülevaade ja hinnang	2002-2003
5. Eesmärkide seadmine nõuetekohase joogivee saamiseks; põhjaveekihtide, pinnaveekogudele ja rannikumere seisundi parandamiseks või looduslähedasemana hoidmiseks ning vee-elustiku kaitsmiseks	2002-2003
6. Veekasutuse analüüs	
7. Meetmekava koostamine	2002-2003
Alamkavad joogivee saamiseks; põhjaveekihtide, pinnaveekogudele ja rannikumere seisundi parandamiseks või looduslähedasemana hoidmiseks ning vee-elustiku kaitsmiseks	
Seirekava viimine kooskõlla VMK vajadustega	
Meetmekava otstarbekuse hinnang	2002-2004
8. Avalikkuse kaasamine	
Alamvesikondade veemajanduskavade üldistamine ja Eesti veemajanduskava koostamine	2004
Veemajanduskavade esitamine kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele	2003 – 2004

* sõltub alamvesikonnast

Veemajanduskavade koostamiseks kulub kokku orienteeruvalt 10 mln krooni. Lisandub rahvusvaheliste koostööprojektide raames välisdoonorite poolt mitmesuguste projektide jaoks ja väliskonsultantide töö tasustamiseks antav raha.

Veemajanduskava koostamise korraldamine

Veemajanduskavade koostamise juhendamiseks on keskkonnaministri käskkirjaga 29.05.01 moodustatud töörühm, millesse kuulub peale riigiteenistujatele ka erialaeksperte. Töörühma peamised ülesanded on:

- läbi vaadata veemajanduskavade koostamiseks algatatavate projektide lähteülesanded ja vajaduse korral anda soovitusi nende täiendamiseks;
- nõustada veemajanduskavade koostamist;
- läbi vaadata veemajanduskavade etapiaruanded ja anda soovitusi aruannete kinnitamiseks või täiendamiseks;
- veemajanduskavade ja vajaduse korral VMK vaheetappide läbivaatamine ning soovitude andmine nende täiendamiseks või esitamiseks Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks.

Töörühma peamine ülesanne on ühtlustada veemajanduskavade koostamist. See aitab vältida tehtavate tööde ebahühtlust ja ebamääraseid projekte.

Üldriikliku tähtsusega töid tellib Keskkonnaministeeriumi veeosakond, kuhu on töö koordineerimiseks kavas luua veemajanduskavanõuniku ametikoht. Veeosakonna koosseisus hakkab tööle ka veemajanduskavade koostamise töögrupi sekretär, kes korraldab töörühmade tegevust, infovahetust ja -säilitamist ning vormistab protokolle.

Alamvesikonna veemajanduskava koostamise ja elluviimise eest vastutab koordineeriv keskkonnateenistus. Keskkonnateenistus võib selleks kasutada olemasolevat tööjõudu või palgata vastutava isiku.

Avalikkuse kaasamiseks oleks otstarbekas moodustada üleriiklik veefoorum (näiteks veeühingu baasil), mille ülesanne on osaleda kogu riiki hõlmavate veemajanduseesmärkide seadmisel ja meetmekava koostamisel. Alamvesikondades on soovitatav moodustada piirkonnafoorumid.

Kokkuvõte

Veemajanduskavade koostamisega kaasneb töös osalevate institutsioonide areng. Veemajanduskavade koostamine ja elluviimine tähendab keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamist veemajanduses.

Tööde tellimisel tuleb järgida nende eesmärgipärasust, kompleksust ja täitjate kompetentsust. Arvestades veemajanduskavade koostamiseks vajalike tööde mahtu ja eripära, ei ole ilmselt otstarbekas kõiki töid tellida ühelt konsultandilt. Tööde tellimist eri täitjatelt võimaldab jagada veemajanduskava viieks eesmärgist tulenevaks alamkavaks.

Üks konsultant võib alamvesikonnas korraldada ka eri tööde tellimist erinevatelt asutustelt. Tööde koordineerimiseks tuleb koostada võrkgraafik, milles on näidatud üleriiklikud tegevused ning vesikondades tehtav töö alamkavade (joogivesi; põhjavesi; pinnavesi; rannikumeri; veelustiku kaitse; vajaduse korral ka muud kavad) kaupa.

ALAMVESIKONNA VEEMAJANDUSKAVA KOOSSEIS

1 Vesikonna kirjeldus

1.1 Andmestike korrastamine ja vormistamine geoinfosüsteemis (GIS)

Veemajanduskavade koostamiseks vajalikud andmed tuleb korrastada kas enne VMK töö alustamist või alamvesikonna kirjelduse kokkupanemise ajal. Andmestikud on soovitatav vormistada GIS'is. Igal objektile peab andma ainukordse numbri ning üldkasutatavas süsteemis koordinaadid (koordinaadid on soovitatav määrata vähemalt 1:10 000 katastrikaardi täpsusega). Töö aluskaardina on soovitatav kasutada katastri- (1:10000) või baaskaarti (1:50000).

Keskkonnaministeerium otsustab keskkonnaregistri seaduse alusel, milline osa andmestikest kantakse edaspidi ametlikesse andmebaasidesse. Kõik loodavad andmebaasid peavad olema seotavad loodava keskkonnaregistriga.

Vajalikud andmestikud:

Pinnavee seisund

- Pinnaveekogude asukoht ja piirid (kaart)
- Pinnavee seirevõrk
- Pinnavee kvaliteet
- Pinnaveekogude hüdroloogia
- Pinnaveekogude elustik; väärtuslike liikide elupaigad ja kasvukohad
- Vesiehitiste andmebaas
- Maaparandusrajatiste ja nende eesvoolude andmebaas
- Supluskohtade vee kvaliteet
- Pinnavee kaitsealad

Põhjavee seisund

- Põhjaveekihtide (-kogumite) kaardid
- Joogivee kvaliteet
- Põhjavee seirevõrk
- Kinnitatud põhjaveevarud
- Andmed veeluba omavate veehaarete põhjavee kohta (puurkaevud, veetasemed, vee kvaliteet)
- Põhjavee kaitsealad

Rannikumere seisund

- Rannikumere kaardid
- Seirevõrk
- Veetasemevaatlused
- Vee kvaliteediandmed
- Ohtlike ainete levik vees, elustikus ja põhjamudas
- Rannikumere elustik; väärtuslike liikide elupaigad
- Rannad ja supluskohad
- Looduskaitsealad rannikul ja rannikumeres
- Kaadamiskohad

Inimmõju pinna- ja põhjaveele

- Asulate suurus
- Veelubade andmebaas
 - Veeloandmed otse merre juhivate heitveelaskmete kohta
 - Veeloandmed karjäärade ja kaevanduste kuivendusvee osas
- Keskkonnakompleksluba vajavate ettevõtete nimekiri
- Reoveepuhastid
- Reoveesette kasutamine

Mürkkemikaalihoidlad
 Jääkreostusobjektid
 Jääkreostus rannikul ja meres
 Looduskaitsealad ja -objektid
 Maakasutus (põllumaa, metsamaa..)
 Väetiste kasutamine põllu- ja metsamajanduses
 Põllumajanduskultuuride saagid
 Laudad ja sõnnikuhoidlad
 Väetisehoidlad
 Kütusehoidlad ja kütuseterminalid
 Jäätmekäitlusettevõtted, prügilad
 Taimekaitsevahendite kasutamine põllu- ja metsamajanduses
 Kärjäärde ja kaevanduste alad
 Turbatootmisalad
 Ohtlikke aineid (sh. kemikaale) käitlevad ettevõtted
 Kütusehoidlad ja kütuseterminalid rannikul

Soovitatavad andmestikud on:

Põhjavee seisund

Puurkaevude andmebaas

Inimmõju pinna- ja põhjaveele

Trafoalajaamad

Kalmistud

Kalakasvandused

Metsa lageraiealad ja põlendikud

Metsakuivendusosalad

Andmestike koosseis ja struktuur tuleb kooskõlastada Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse (ITK) ja alamvesikonna keskkonnateenistustega. Andmed peavad olema ka omavalitsustele lihtsasti kasutatavad. Andmestike korrastamisel tuleb osutada peatähelepanu infole veekogude ja põhjavee seisundi kohta, mida on vaja veemajanduskavade peaesmärkide täitmiseks.

1.2 Üldülevaade

Lühike üldülevaade vesikonna looduslikest tingimustest, maakasutusest, elanikkonna asustustihedusest, majandustegevusest ja asulate suurusest.

1.3 Pinnaveekogud

1.3.1 Veekogude üldkirjeldus ja vesikonnapiiride kaart

Kaardimaterjaliga varustab VMK koostajaid ITK. Pinnaveekogud on jõed, järved ja rannikuveed. Jõeks loetakse vähemalt 10 km² suuruse valgalaga vooluveekogu..

Jõgede ametlikku liigitust valgala suuruse järgi Eestis veel ei ole, alljärgneva on koostanud Ülo Sults:

Jõeklassid:

- suured (laevatatavad) jõed valgalaga üle 1000 km²: Narva jõgi, Emajõgi ja Pärnu jõe alamjooks;
- keskmise suurusega jõed:
 - valgalaga 250 – 1000 km²;
 - valgalaga 100 – 250 km²;
- väikejõed valgalaga 10 – 100 km²;
- maaparandusobjektide eesvooluks olevad ojad, peakraavid ja suuremate jõgede ülemjooksud, millel on suur maaparanduslik tähtsus.

Nõuded **seisuveekogude** (järved ja paisjärved) vee kvaliteedi ja ökoloogiliste olude kohta sõltuvad nende asukohast, suurusest ja kasutusvõimalustest:

- rahvusvahelise tähtsusega siseveekogud: Peipsi järv ja Narva veehoidla;
- suured, kalamajanduslikult või veevarustuseks olulised siseveekogud: Võrtsjärv ja Ülemiste järv;
- peamiselt eutroofsed e rohketoitelised järved ja paisjärved, mille vesi vahetub harvem kui 30 korda aastas;
- pruuni veega düstroofsed järved (peamiselt soojärved);
- ülejäänud väike- ja paisjärved, allikajärved ja merelahtedest moodustunud järved.

1.3.2 Pinnaveekogude seisund

Veekogud on vaja liigitada kasutusviisi järgi: joogiveallikas, suplusveekogu, väärtuslik elupaik, virgestus, kalakasvatus, kuivenduseesvool.

Kirjeldatakse vooluveekogude äravoolu ning seisuveekogude veebilansi, et hinnata heitvee lahjendamise ja vee-energia kasutamise võimalusi.

Vaja on ülevaadet reostusallikate mõju kohta vee seisundile, veekasutuse analüüsi ning hinnangut veekogude vee vastavuse kohta juba kehtivatele või kehtestamisel olevatele kvaliteedinõuetele.

Pinnavee vastavust kvaliteedinõuetele vaadeldakse järgmises eelisjärjekorras:

- joogiveallikad;
- suplusveekogud;
- veelustiku elupaigad;
- kalakasvatus;
- vastavus looduslähedase vee üldnormidele (ökoloogilistele veeklassidele);
- virgestus;
- kuivendusvõrkude korrashoid (eelkõige veetase eesvooludes).

On vaja osutada, kus veekogu seisund või vee kvaliteet ei vasta kasutusviisi järgsetele nõuetele ning näidata need kohad kaardil. Eraldi on soovitatav näidata kohad, kus veekogud on tugevasti muudetud. Veekogude seisundi hindamise hõlbustamiseks koostatakse veekogude tüpiseerimise ja seisundi hindamise juhend.

1.4 Põhjavee seisund

Veemajanduskavades tuleb anda põhjavee seisundi lühiiseloostus oluliste põhjaveekihtide ja põhjaveeladestute (-komplekside) kaupa:

- määratleda olulised põhjaveeladestud (põhjaveekogumid);
- teha kindlaks oluliste põhjaveeladestute, sealhulgas piiriüleste, veetaseme muutused, ning eraldi kohad, kus põhjavett tarbitakse lubatust rohkem;
- teha kindlaks oluliste põhjaveeladestute vee kvaliteet;
- selgitada reostunud põhjaveega alad;
- teha kindlaks, kus ja kui paljude elanike kasutatav põhjavesi ei vasta toksiliste ja mikrobioloogiliste näitajate poolest kehtivatele nõuetele.

1.5 Rannikumere seisund

Vaadeldakse eelkõige rannikumere seisundit. Kindlasti tuleb käsitleda:

- merevee kvaliteeti suplusrandades ja kaitsealadel;
- mereelustiku seisundit, andes ülevaate kaitsealadest ja hinnangu seniste kaitsekavade piisavuse kohta;
- ohtlike ainete esinemist rannikumere vees ja elustikus;
- ohtlike laadungite paiknemist merepõhjas.

Rannikumere seisundit hinnatakse ja merealasad tüpiseeritakse esialgu kogu riigi kohta tervikuna.

Alamvesikondade veemajanduskavades kirjeldatakse piirkondlikke probleeme ning tuuakse välja rannikumere piirkonnad, mille seisundiga ei olda rahul.

2 Oluline inimõju veele

2.1 Üldandmed

Tuleb anda ülevaade elanikkonna, tööstusettevõtete ja põllumajandustootmise paiknemisest vesikonnas ning ühisveevõrgu ja -kanalisatsiooniga ühendatud elanike arvust asulate kaupa.

2.2 Punktreesusallikate mõju hindamine

Punktreesusallikateks loetakse piiritletud reostuskoldeid moodustavaid reostusobjekte: asulate heitveelaskmeid, loomakasvatustarvete ning neist eemal paiknevaid märgsilohoidlaid, sõnniku välihoidlaid, põllumajandussaadusi töötlevaid ettevõtteid, väetise-, mürgkemikaali-, vedelkütuse- jm hoidlaid, trafoalajaamu, bituumenibaase, prügilaid jms. Punktreesusallikateks loetakse ka jääkreostusobjektid. Teave oluliste reostusallikate kohta antakse VMKle lisatavast digitaalsest andmestikust välja võetud tabelite ja skeemidena.

Tuleb anda ülevaade heitveelaskmete mõjust suubla seisundile ning sellest, kuidas on veelubade kaudu korraldatud suubla reostajapoolne seire.

Tuleb anda ülevaade heitvee merrelaskmetest ning merre juhitava puhastamata reovee ja sademevee kohta.

Tuleb anda andmed punktreesusallikate kohta, mille heitvesi juhitakse põhjavette. Vaja on üksikasjalikku teavet ka kraavide kaudu karsti lastavast heitveest.

2.3 Hajureostusallikate mõju hindamine

Hinnatakse hajureostusest pärinev koormus ja kirjeldatakse selle piiramiseks rakendatud meetmeid ning nende piisavust veekaitse-eesmärkide saavutamisel.

Hajureostuse mõju täpsustamiseks võib kasutada iseloomulikel katsealadel sooritatud reostuskoormuse uuringute andmeid.

Tuleb esile tuua inimõju tõttu (nii punkt- kui hajureostuse tagajärjel) kasutusotstarbe suhtes halvas seisundis olevad olulised pinnaveekogud ja põhjaveekihi või nende osad. Materjal on soovitatav anda digitaalkaardil.

2.4 Muu inimõju veele

Selgitatakse võimalikud mõjud, mis on eelpool toodud nimekirjas välja toomata, kuid ilmnevad töö käigus (näiteks paisude rajamine ja rekonstrueerimine, veetaseme alandamine kaevandamise ja maaparanduse huvides).

Mere puhul on vaja eraldi hinnata ohtliku jääkreostuse mõju (uputatud keemiarelvad ja uppunud laevade ohtlikud lastid).

2.5 Ülevaade vee tarbimisest

Koostatakse kokkuvõtte vee kasutamisest suuremate tarbijate kaupa (soovitatavalt tabeli kujul) ning hinnang veekasutuse vastavusest veevarudele ja vee erikasutuslubadele. Selgitada tuleb pingelise veetarbimisega alad, kus võib tekkida veepuudus või kus tarbimine ületab lubatud mahu.

2.6 Joogiveevarustuse olukord

Olukorra ülevaade peab andma teavet nõuetekohast joogivett saavate elanike arvust võrreldes vesikonna elanike üldarvuga.

Tervisele ohutu joogivesi peab vastama joogivee kvaliteedi nõuetele keemiliste ja radioloogiliste ning mikrobioloogiliste kvaliteedinäitajate poolest. Kui vee joogiveekõlblikkuse suhtes on mingi aine sisalduse tõttu kahtlusi, tuleb küsida Sotsiaalministeeriumi seisukohta (nt baariumi sisaldava vee puhul).

Kvaliteedinõuetele vastav joogivesi peab vastama eeltoodud ohutu joogivee kvaliteedile, olema silmnähtavalt puhas ja hea maitsega ning vastama nõuetele ka indikaatornäitajate poolest.

Veemajanduskavas peab olema näidatud:

- Kus, milliste näitajate poolest ja kui paljude (sh hajaasustusalade) elanike joogivesi ei vasta tervisele ohutu joogivee nõuetele.
- Kus ja kui paljude elanike joogivesi (eraldi välja tuua üle ja alla 50 inimesega ühisveevõrkudes) ei vasta kvaliteedinõuetele.

Näidata tuleb ka mittevastavuse põhjused:

- veeallika vee kvaliteet on halb;
- vee kvaliteet halveneb torustikes;
- muud põhjused.

Kirjeldatud teave tuleb vormistada tabelite ja lühikese seletuskirjana asulate ja omavalitsuste kaupa. Seletuskirjas tuleb välja tuua olulised probleemid.

3 Kaitsealad

Veemajanduskavas tuleb käsitleda kaitstavaid alasid, s.o alasid, mis on määratletud kaitset vajavaks põhja- või pinnavee kvaliteedi huvides või otseselt veest sõltuvate elu- ning kasvupaikadena:

- joogiveehaarete sanitaarkaitse- ja toitealad;
- vesivirgestus- ja suplusalad (76/160/EEC);
- väetusainetundlikud alad, sh direktiivide 91/676/EEC ja 91/271/EEC kohased tundlikud alad;
- väärtuslikud elupaigad ja kasvukohad, mille säilitamine või parandamine on seotud veekeskkonna seisundiga, sealhulgas 92/43/EEC ja 79/409/EEC kohased Natura 2000 alad;
- kala- ja jahimajanduslikult olulise vee-elustiku elupaigad ja kudealad.

4 Seire ja järelvalve

Peab sisaldama ülevaadet ja kaarte (skeeme) olemasolevast seire- ja järelvalvesüsteemist:

- joogiveekvaliteedi kontrollist;
- pinnavee seirevõrgust ja -kavast;
- põhjavee seirevõrgust ja -kavast;
- kaitstavate alade seirevõrgust ja -kavast;
- rannikumere seirevõrgust;
- seiretulemuste avalikustamisest.

Tuleb hinnata keskkonnajärelvalve tõhusust, sealhulgas punktreostuse ja hajureostuse kontrollimis-süsteemi.

Antakse hinnang olemasoleva seirevõrgu vastavusele VMK eesmärkidele. Vajaduse korral tuleb teha ettepanekud seirekava täpsustamiseks: seada konkreetsed seire-eesmärgid, valida seirekohad (või anda nende valiku kriteeriumid) ja määratavad näitajad.

Seirekavade elluviimine peab andma ülevaate, kuidas püstitatud keskkonnaeesmärkide täitmine edeneb. Seire peab andma teavet joogivee, toorveeallikate, supluskohtade ja kaitstava veelustiku elupaikade vee kvaliteedi kohta. On soovitatav anda suunised tegutsemiseks, kui kontrolli või seire käigus selgub, et VMKs seatud näitajad ei ole saavutatud.

5 Keskkonnaneesmärgid

Veemajanduskavade peamised keskkonnaneesmärgid:

- kogu elanikkonna varustamine tervisele ohutu joogiveega. Kõigi näitajate osas kvaliteedinõuetele vastav joogiveevarustus arendatakse välja eri piirkondade majanduslikke võimalusi arvestades;
- oluliste põhjaveekihtide järelevalve muudetakse süsteemseks, nende vett kasutatakse säästvalt ning ainult joogiveena. Tagatakse väärtuslikemate allikate kaitse ja põhjaveetoieliste jõgede vee kvaliteedi säilimine. Ohtlikult reostunud põhjaveega alad võetakse kontrolli alla;
- pinnaveekogud hoitakse tühbist ja kasutusviisist sõltuvalt võimalikult looduslähedases seisundis ning peetakse hoolt vee kvaliteedi, virgestusvõimaluste laiendamise ja säästva maakasutuse eest põllu- ja metsamajanduses;
- hoolitsetakse veekeskkonnaga seotud veelustiku mitmekesisuse säilimise eest;
- peetakse hoolt rannikumere ja ranniku väärtuse säilimise eest puhkepiirkonna, majanduslikult olulise veelustiku elukeskkonna ja kaitstavate liikide elukohana;
- määratletakse selgesti veevarude kasutamisevõimalused ja -piirangud ning toetatakse majanduse säästlikku arengut.

Loetelu hõlmab minimaalse teemade ringi, mida tuleb käsitleda esimeses veemajanduskavas (kuni 2004). Seatud eesmärgid on samad, mis veepoliitika raamdirektiiviski. Igas alamvesikonnas on vaja koostada vähemalt viis alamkava (joogivee, põhjavee, pinnavee, veelustiku ja rannikumere) ning igas alamkavas seada konkreetsed eesmärgid. Tuleb anda ka veevarude edasise kasutamise koondhinnang.

Tähtis on määrata sihipärased mõõdetavad eesmärgid ning kriteeriumid, mille alusel määratakse eesmärkide täitmise edukust. Näiteks kui püstitatakse eesmärk tagada mõne veekogu hea seisund, peab olema kirjeldatud, mida hea seisund tähendab ja milleks seda vaja on.

Veemajanduskava eesmärgid tuleb vesikonna seisundit kirjeldava materjali alusel väga põhjalikult läbi arutada. Meetmed peavad olema selgelt suunatud elanikkonna elukvaliteedi parandamisele. Formaalseid nõudeid (mis ei ole seotud elanikkonna vajadustega) tuleb täita minimaalsete kulutustega.

6 Veekasutuse analüüs

Antakse ülevaade veekasutuse majanduslikest aspektidest nii joogivee kui ka heitvee ärajuhtimise suhtes. Veekasutuse analüüsimise üks eesmärke on hinnata elanikkonnale kehtestatud veetariifide õigsust (sh seda, kas piirkonna leibkonnad suudavad veeteenuste eest maksta) ning seda, millise ajagraafiku järgi on võimalik üle minna veeteenuste täielikule isetasuvusele.

7 Meetmekava

7.1 Üldist

Kavas pannakse kirja meetmed, mis on vajalikud VMKs püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Meetmed jagatakse eesmärkide järgi gruppidesse, määratakse nende tähtsusjärjekord, hinnatakse nende elluviimise maksumus ning määratakse selle eest vastutajad. Olulisemaid meetmegruppe on soovitatav illustreerida GIS-kaartide alusel koostatud skeemidega, mis alamkavade kaupa näitavad olukorda VMK koostamise ajal ja oodatavat tulemit pärast meetmete rakendamist (näiteks kvaliteetse ja halva joogivee tarbimise vahekord; veekogude fosforikoormuse vähenemine; oluliste veekogude seisundi koondhinnang).

VMKs tuleb näidata kriteeriumid, mille järgi hinnatakse meetmete rakendamise majanduslikkust ning kontrollitakse keskkonnakaitsest tulemit.

Meetmekavas jagatakse kavandatavad tegevused pakilisuse ja majandusliku otstarbekuse järgi lähiaja (6 aastat), kaugemateks (12 aastat) ja edasilükatud tegevusteks. Meetmed vormistatakse tabelina asulate ning hajaasustusaladel omavalitsuste (või iseloomulike piirkondade) kaupa.

7.2 Seni rakendatud meetmete analüüs

Antakse kokkuvõtlik ülevaade sellest, mida on seni tehtud pinna- ja põhjavee ning rannikumere kaitseks, ning kui tulemuslik see tegevus on olnud:

Veehaarete kaitse olukord:

- sanitaarkaitsealade kaitse tagatus;
- kaitse režiimi tagamine toitealal.

Reovee mõju vähenemine pinna- ja põhjaveele (reovee puhastamiseks tehtud kulutuste tulemuslikkus).

Reoveesette kasutamise mõju kontrollimistulemused.

Rakendatud veekaitsemeetmed põllumajanduses:

- väetamispiirangud;
- sõnnikumajanduse korrastamine;
- karsti ja allikate kaitse ja nende kaitsealade eest hoolitsemine.

Reostunud põhjavee mõju pinnavee kvaliteedile ja rannikumerele.

Veekaitsemeetmed jääkreostuse korral, ohtlike ainete hoidmisel ja avariide puhuks:

- jääkreostuse lokaliseerimise ja likvideerimise kava;
- suuremate jääkreostuskollete omakontroll ja järelevalve;
- ohtlike ainete ladude keskkonnanõuete kehtestamine, kontroll ja korrastamine;
- valmisolek avariide likvideerimiseks;
- õnnetuste ja avariide vältimise kavad.

Järelevalve ja seire korraldus ning nende tulemuste avalikustamine.

Vaja on anda ülevaade olulistest valdkondadest ja reostusallikatest, kus senised meetmed veekogu või põhjavee hea seisundi saavutamiseks pole olnud piisavad.

7.3 Joogivee alamkava

Veemajanduskavas tuleb anda võrdlusandmed, kui paljude elanike joogivesi muutub ohutuse näitajate poolest ja kui paljudel indikaatornäitajate poolest paremaks. Veemajanduskava peab sisaldama väga selgelt sõnastatud meetmeid selle kohta, kuidas jõutakse kuue aasta jooksul tervisele ohutu joogivee kasutamiseni.

Asulate ja omavalitsuste kohta seatava eesmärgi täpsustamisel tuleb kaaluda, kas igal pool ongi majanduslikult võimalik (või mis tähtjaks oleks võimalik) tagada, et joogivesi oleks ühisveevärgis ka indikaatornäitajate osas laitmatu või kas on otstarbekas kasutada muid lahendusi.

Informatsioon tuleb vormistada nii, et seda oleks võimalik kasutada joogiveedirektiivi täitmise kava koostamisel.

Joogivee alamkava meetmetabel sisaldagu vähemalt järgmist teavet: joogivee kvaliteeti parandavad tegevused, nende teostajad, maksumused ja tähtajad, võimalik rahastamisallikas, tegevuse tulemiga mõjutatavate elanike arv.

Eesmärgi saavutamise kriteeriumiks on tervisele ohutu ja kvaliteedinõuetele vastava joogivee kasutajate ja kogu vesikonna elanike arvu suhe.

7.4 Põhjavee alamkava

Põhjavee kaitse meetmekava peab tagama põhjavee kaitse veekihtide olulisusest ja piirkonna veevajadusest lähtuvalt.

Eesmärgid:

- riiklikult olulise tähtsusega põhjaveeladestute säästev kasutamine, kusjuures esmatähelepanu on soovitatav pöörata kambriumi-vendi põhjaveeladestule;
- veehaarete kaitse reostuse eest, sanitaarkaitsealade (I, II, III tsoon) kaitsereežiimi tagamine;
- tiheasustusaladel kasutatavate veekihtide kaitse, sealhulgas maa reserveerimine uute veehaarete ja nende sanitaarkaitsealade jaoks;
- hajaasustusaladel paiknevate kasutatavate põhjaveekihtide kaitse;
- oluliste põhjaveeladestute seire ja järelevalve muutmine sihipäraseks, arvestades VMK koostamisel ilmnevaid probleeme.

Ennetavad meetmed ohtlike ainete kasutamise ja hoidmise ning avariide mõju vähendamiseks põhjaveele:

- suuremate reostuskollete omakontroll ja järelevalve;
- ohtlike ainete ladude keskkonnaseisundi kontroll ja korrastamine;
- õnnetuste ja avariide vältimine ja leevendamine.

Meetmed jääkreostuse piiramiseks:

- põhjavee jääkreostusandmestiku ning reostuse lokaliseerimise ja likvideerimise kava koostamine;
- väga tugeva põhjaveereostuse lokaliseerimine, et ta ei leviks ning oluliselt ei reostaks pinnavett.

Meetmed põhjavee kaitsmiseks põllumajandusreostuse eest nitraaditundlikel aladel:

- Pandivere kõrgustikul,
- Põltsamaa-Adavere piirkonnas,
- vajaduse korral muudel aladel, kus tekib vajadus nitraadireostuse piiramiseks.

Eesmärkide täitmise kriteerium on oluliste põhjaveekihtide vee hea seisundi tagamine. VMKs määratakse täpsemad kontrollikriteeriumid, nt põhjavee kvaliteedi säilimine veehaardetes ja nende ümbruse vaatluskaevudes (nt soolase vee sissetungi kiirus jääb prognoositud tasemele); põhjavee taseme püsimine kontrollpunktides ettenähtud vahemikus; veekasutuse vastavus veeloas lubatule; kaitsemeetmete täitmise regulaarne kontrollimine põhjavett ohustavatel objektidel.

Põhjavee alamkavas peavad leiduma vähemalt järgmised andmed: vajaliku tegevuse nimetus, täitja, rakendamisaeg, maksumus, võimalik rahastamisallikas ja tegevusega seotud inimeste arv või mõni muu põhjavee kasutamist iseloomustav näitaja.

7.5 Pinnaveekogude alamkava

Meetmed vormistatakse tabelina: punktreostusallikate kohta asulate ning hajaasustuse kohta omavalitsuste (või iseloomulike piirkondade) või pinnaveekogude (või nende osade) kaupa.

Käsitlema peab vähemalt järgmisi teemasid:

- reoveepuhastite ja muude kanalisatsioonirajatiste ehitamine ja korrastamine, fosforiärestuse vajalikkus, amortiseerunud biotiikide likvideerimine;
- eutrofeeruvate veekogude korrastamine ja sellekohased katseprojektid;
- veekogude korrastamine supluseks ja matkamiseks ning võimalikud katseprojektid;
- seirekavade viimine kooskõlla VMK järelevalvega.

Käsitleda tuleb kõiki VMK koostamisel ilmnenu olulisi probleeme. Iga meetme puhul hinnatakse kulud ja keskkonnavaline tulemus.

Vajaduse korral korrigeeritakse majanduslikku otstarbekust arvestades eesmäärke ja meetmekava.

Meetmete elluviimist kontrollitakse veemajanduskavas valitud kriteeriumide alusel. Näiteks: joogiveeallikana kasutatava pinnaveekogu vee vastavus püstitatud kvaliteedinõuetele; suplusvee vastavus nõuetele; heitvee vastavus õigusaktides kehtestatud ja veeloas lubatud mahule ja kvaliteedile, sealhulgas ohtlike ainete veekogudesse heitmise kontrollsüsteemi rakendumine ja heidete vähendamine; veekaitseõudeid rahuldavate objektide osakaal (kontrollimisandmeil); pinnavee kvaliteedi püsimine etteantud kriteeriumidega vastavuses veehaardelähedastes vaatluspunktides, veekvaliteedi kontrollnäitajate saavutamine või hoidmine seirepunktis; veekogude eutrofeerumise ulatus.

Pinnaveekogude alamkavas peab kajastuma: pinnavee seisundit mõjutava tegevuse nimetus ja kirjeldus, selle maksumus, rahastamisallikas, täitmistähtaeg ja tegevuse tulemuslikkust iseloomustav näitaja.

7.6 Vee-elustiku kaitse alamkava

Vee-elustiku kaitse vajadused tuleb viia kooskõlla looduskaitsekavadega. VMKs on vaja määrata olulised veelustiku kaitset vajavad elupaigad ning kaitsealuste taimede kasvukohad veekogude ääres ja allikalistel aladel paiknevatel märgaladel.

Selged vee kvaliteedi kriteeriumid on olemas ainult lõheliste (EL dokumentides ka karplaste) elupaikade kohta. Kalade kaitset vajavad elupaigad ja nende kaitse nõuded selgitatakse Natura 2000 rakendustöodes.

VMK eri etappide avalikustamise ajal tuleb koguda ka asjaomaste huvirühmade (nt kalastajate seltsid, Ornitoloogiaühing jms) ettepanekud.

Eesmärgi saavutamise kriteerium on veelustiku mitmekesisuse säilimine väärtuslikes pinnaveekogudes ja nende mõjupiirkonnas.

Vee-elustiku alamkava tabelis peab kajastuma vähemalt: vajaliku tegevuse nimetus, selle täitja, rahastaja, täitmistähtaeg ja tulemuslikkuse näitaja.

7.7 Rannikumere säästva kasutamine ja kaitse alamkava

Inimmõju tõttu kasutusotstarbe suhtes halvas seisundis olevate oluliste merealade seisundi parandamise meetmeid:

- heitvee merrelaskmete mõju vähendamine rannikumerele;
- suplusrandade nõuetekohase seisundi ja vee kvaliteedi tagamine;
- kaitsealade ja rannikumere elustiku kaitse;
- ohtlike ainete emissiooni mõju piiramine;
- keskkonnaohtlike objektide järelevalve ja keskkonnanõuetele vastavuse tagamine;
- valmisolek avariide ennetamiseks ja likvideerimiseks;
- rannikul olevate jääkreostusobjektide korrastamine;
- ohtliku jääkreostuse likvideerimine ja ohutuks muutmise Läänemeres;
- süvendustööde ja merrekaadamise keskkonnohutamise tagamine.

Kogu Eestit hõlmav rannikumere alamkava koostatakse lähiaastatel.

Rannikumere alamkava vormistatakse tabelina, mis sisaldab vähemalt: vajalike tegevuste nimetusi, nende täitjaid, maksumust, rahastajaid, täitmistähtaegu ja tulemuslikkuse näitajaid.

7.8 Veevarude kasutamise võimaluste koondhindang

Antakse ülevaade kasutatavatest **põhjaveevardest**, nende uuritusest. Tuuakse välja põhjavee kasutamise piirangud ja veetarbimise suurendamise võimalused.

Veevaesel aastaajal kasutatava **pinnavee** hulk sõltub veehoidlate reguleeritavast mahust vesikonnas. Tuleb anda ülevaade veehoidlate reguleeritavast mahust ja olukorrast. Heitvee lahjendamise võimalus oleneb eesmärgiks seatavast vee kvaliteedist ning see omakorda veekogu kasutusklassist.

Lisaks veekogude liigitamise veekasutusklassidesse on soovitatav koostada temaatiline digitaalkaart, millel pinnaveekogud on liigitatud seisundi ja kasutuseesmärgi järgi, näiteks:

- reostus suurenda ei tohi;
- reostuse suurenemine pole soovitatav;
- reostuskoormuse mõõdukas suurenemine on lubatav.

Reostuskoormuse suurenemise lubamise kriteeriumiks võib olla veekogu loodusliku kvaliteediklassi säilimine või veekvaliteedi absoluutväärtuse mõõdukas halvenemine (seirepunktis). Vastav koondhindang tuleb koostada digitaalkaardil. Illustreerivad skeemid esitatakse väljatrukkidena.

7.9 Lisameetmed

Üldist

Alljärgnevalt osutatakse küsimustele, mida tuleb VMKs 2009. aastaks VRD nõuete kohaselt käsitleda. Alamvesikondade VMKde koostamisel kuni 2004 aastani tuleb käesolevas peatükis loetletud meetmeid käsitleda ulatuses, milles VPD nõuded võivad oluliselt mõjutada VMK sisu ja kavandatavate meetmete elluviimise kulusid.

7.9.1 Kokkuvõtte meetmekavadest, mida on vaja koostada Euroopa Liidu direktiivide juurutamiseks

Selles peatükis antakse lühiülevaade VMK rakendamise ja EL direktiivide nõuete vahelistest seostest. Veemajanduskavas käsitletakse järgmisi direktiive ning antakse ülevaade nende rakendamise seisust ja vajalikest kuludest vesikonnas:

- Ohtlike ainete veekeskonda sattumist piiravad direktiivid 76/464/EEC; 86/280/EEC; 80/68/EEC (pinnavee-, põhjavee- ja rannikumere alamkavades)

- Suplusveedirektiiv 76/160/EEC (pinnavee ja rannikumere alamkavades)
- Joogiveedirektiiv 80/778/EEC parandatud 98/83/EC (joogivee alamkavas)
- Nitraadidirektiiv 91/676/EEC (põhjavee ja pinnavee alamkavades)
- Reoveesettedirektiiv 86/278/EEC (põhjavee ja pinnavee alamkavades)
- Asulareovee puhastamise direktiiv 91/271/EEC (põhjavee ja pinnavee alamkavades)

Muude direktiivide käsitlemine on soovituslik sedavõrd, kui võrd nad puutuvad otseselt veekeskkonda. Direktiividega töötades tuleb keskenduda peaeesmärke toetavate sisuliste nõuete täitmisele. Formaalseid nõudeid tuleb järgida võimalikult vähe, et vältida Eesti oludes asjatuid kulutusi.

7.9.2 Ülevaade praktilistest sammudest kulude katmise põhimõtte rakendamiseks

EL on kulude katmise eesmärgi püstitanud aastaks 2010. Osutatakse ka leevendusvõimalustele, kui põhimõtet ei suudeta sotsiaalsel või piirkonna eripärast tingitud põhjustel täielikult rakendada. Doteerimise otstarbekus peab olema põhjendatud ning üleminek "isemajandamisele" kavandatud kindlaks tähtjaks.

VMKs tuleb selgitada, milliseid kulusid kavatakse veeteenusemaksetega katta. Selge on vajadus katta otsesed veeteenusekulud ja selleni jõudmine aastaks 2010 või 2013.

7.9.3 Joogivee saamiseks kasutatavate pinnaveekogude kaitse

See paragrahv leiab täies mahus käsitlemist VMKde pinnavee ja joogivee alamkavades. Esmajoones tuleb vaadelda Tallinna ja Kirde-Eesti veega varustamiseks kasutatavate pinnaveekogude kaitset.

7.9.4 Ülevaade olulisest veevõtust ja vee paisutamisest

Veevõtu andmed saadakse vee erikasutuslubadest ja riiklikest aastaaruannetest. Teemat käsitletakse põhjavee ja pinnavee alamkavades.

7.9.5 Ülevaade punktreostusallikate ja muude vee seisundit mõjutada võivate tegurite kontrollist

Punktreostusallikate heitvee andmed saadakse vee erikasutuslubadest ja riiklikest aruannetest. Käsitletakse pinnavee, põhjavee ja rannikumere alamkavades.

7.9.6 Ülevaade otseheitest põhjavette

Heitvee andmed saadakse vee erikasutuslubadest ja riiklikest aruannetest. Käsitletakse põhjavee alamkavas.

7.9.7 Ülevaade ohtlike ainete nimistutes loetletud ainetega ümberkäimisest

Tuleb anda ülevaade vesikonnas paiknevaist ohtlike ainetega töötavaist ettevõttest ning sellest, mida neis ettevõttes tehakse ohtlike ainete veekeskkonda sattumise vältimiseks või vähendamiseks. See teema tuleb läbi töötada põhjavee ja pinnavee alamkavades.

7.9.8 Ülevaade avariireostuse vältimise abinõudest

Soovitav on näidata piirkonnad, kus avariireostus on kõige ohtlikum (karstialad, veehaarete sanitaaralad, kaitsealuste liikide elupaigad jms). Soovitav on käsitleda ka nendel aladel paiknevate objektide ohutuse tagamist ja järelevalvet, hinnata võetud meetmete piisavust ning määratleda pädevate ametite koostöö selles valdkonnas. Seda teemat peab käsitlema põhjavee, pinnavee ja rannikumere alamkavades.

7.9.9 Ülevaade veekogudest, kus vee hea seisundi saavutamiseks tavameetmeid ei piisa või kus see pole mõistlike kuludega võimalik

See ülevaade peab sisalduma pinnavee ja põhjavee alamkavades. Majanduslikku otstarbekust hinnates peab välja tooma veekogud ja põhjaveekihid (või nende osad), kus vee hea seisundi saavutamine tuleb

edasi lükata või sellest sotsiaalmajanduslikel või muudel olulistel põhjustel loobuda.

7.9.10 Ülevaade täiendavatest meetmetest keskkonnanäidete saavutamiseks

Need ülevaated antakse alamkavades. Eestis on oluline näidata, mida tehakse jääkreostuse mõju vähendamiseks.

7.9.11 Mereveereostuse suurenemise vältimise kava

See paragrahv ühtib rannikumere alamkavaga.

7.9.12 Muud kavad

Ülevaade muudest tegevus- ja majandamiskavadest vesikondade, veekogude ja veekogutüüpide kaupa. Selles peab tingimata olema VMK töösuundadega haakuvate tööde nimistu koos oodatavate tulemustega. Ideaaljuhul peaksid need tööd kuuluma VMK tegevustega seotud projektide võrgustikku.

7.10 Meetmete otstarbekuse analüüs

Alaprogrammide majanduslikud hinnangud peavad tuginema võimalike variantide võrdlusele. VMK koostamisel tuleb keskkonnakaitsekulude majandusanalüüsi elemente rakendada järk-järgult. Pearõhk tuleb panna keskkonna prognoositava paranemise võrdlemisele (keskkonnamõju hindamise metoodikat kasutades) selleks tehtavate kulutustega. Keskkonna paranemine peab olema VMKs määratletud kriteeriumide alusel mõõdetav.

Kui meetmekava osutub reaalsete võimalustega võrreldes liiga ambitsioonikaks, tuleb meetmed tehtavate kulutuste majandusliku tõhususe järgi eelisjärjekorda seada.

8 Avalikkuse kaasamine ja informeerimine

Antakse ülevaade avalikkuse informeerimise viisidest ning sellest, millistest allikatest saadakse korrapäraselt informatsiooni VMK koostamise, elluviimise ja edukuse kohta. Avalikkuse informeerimine ning osalus VMK koostamisest peab olema tagatud kõigil VMK koostamise etappidel.

VMK ülesanded püstitatakse, viiakse ellu ja kontrollitakse avalikkust pidevalt informeerides. Avalikkus peab alati saama VMK koostamises osaleda.

Üldsus peab pääsema juurde järgmisele informatsioonile:

- joogivee kvaliteet (ülevaade, seireandmed, veeanalüüside tulemused elamupiirkonna veevõrgus);
- põhjavee seisund (ülevaade, seireandmed, veeloamaterjalid, keskkonnamõju hindamise materjalid);
- pinnavee kasutamiskavad, vee kvaliteedi andmed (ülevaated, seireandmed);
- suplusvee kvaliteet;
- säästva maakasutuse tagamiseks vajalikud meetmed ja nende rakendamiskulud (teavitada vesikonna maaomanikke).

Sõlmküsimusi peab arutama kõigi huvitatud osapoolte osavõtul. Veemajanduskava koostamise kohta on soovitatav internetis avada interaktiivne kodulehekül, kuhu inimesed saaksid saata oma märkusi ja pöördumisi.

VMK materjal peab olema lihtsalt kasutatav ka omavalitsuses. Selleks peab andmestikes olema kirje omavalitsusliku kuuluvuse kohta.

VMK koostamisel kogutud informatsioon, kaardid, andmebaasid ja muud materjalid peavad olema avalikuks kasutamiseks. See nõue peab olema lepingutes fikseeritud, et vältida hilisemaid kauplemisi

materjali “uuesti ostmise” teemal.

9 Pädevad ametkonnad, VMK elluviimine ja kontroll

Üleriiklik pädev ametiasutus on Keskkonnaministeerium. Eesti Veemajanduskava koostamist juhib ministeeriumi veosakond, mis koordineerib ka alamvesikondade veemajanduskavade koostamist ja nende täitmist. Alamvesikondade veemajanduskavade koostamise ja täitmise kontrolli korraldab üheksa selleks määratud keskkonnateenistust, mille koosseisu kuuluvad alamvesikonnakoordinaatorid.

Eri ametkondade pädevus ja vastutus tuleb täpsustada riigi tasandil. Peale Keskkonnaministeeriumi on VMK võtmelõikudes suur osa täita ka teistel ministeeriumidel. Koostööd on vaja teha: Põllumajandusministeeriumiga hajureostuse piiramisel, maapiirkondade veemajanduse arendamisel ja veekogude korrashoiul; Sotsiaalministeeriumiga kvaliteetse joogiveega varustamisel; Sise-ministeeriumiga suurõnnetuste ja avariide ennetamisel; Majandusministeeriumiga majandusarengu- ja veemajanduskavade sidumisel. Koostöö omavalitsustega peaks tuginema omavalitsusliitudele. Veemajanduskavade koostamine ja elluviimine peab toetama eri ametkondade koostööd.

Tuleb anda soovitused VMK elluviimise eest vastutavate institutsioonide (pädevate ametiasutuste ja koordinaatorite, töөрühmade, eri meetmete elluviimise eest vastutajate) vastutuse jagamiseks meetmete elluviimisel.

Soovitused VMK elluviimiseks ja kontrollimiseks

Veemajanduskavas planeeritu tuleb süsteemselt ellu viia. Üldsuse kaasamiseks on vaja edusammud esile tuua. Need võivad olla ka väikesed – nagu mõne uue kaevu puurimine, ujumiskoha korrastamine või õpperaja tegemine veesäilitusalale.

Veemajanduskavas tehakse ettepanekud järelevalve ja seiresüsteemi arendamiseks. VMK elluviimise edukust kontrollitakse meetmekavas seatud eesmärkide saavutamise järgi. Vee seisundi kontrollimiseks valitakse VMK seirepunktid ja neis määratavad näitajad. Tuleb anda tegevussuunised puhkudeks, kui kontrollimisel ilmnevad kõrvalekalded soovitatavatest või nõutud näitajatest.

Vajaduse korral võib anda soovitusi tegutsemiseks kriisiolukordades või ka veevaesel ajal (nt veekasutuse või veeheite piiramiseks või kallima puhastustehnoloogia ajutiseks rakendamiseks).

Kokkuvõtte tegemine esimese VMK tulemustest ning VMK täiendamine

Esimesed VMKd koostatakse 2004. aastaks (vaata II osa) ning täpsustatakse 2009. aastaks EL esitatava kogu Eestit hõlmava VMK koostamise ajal.

Edaspidi korrigeeritakse VMKd iga kuue aasta järel, kuigi võib olla vaja teha ka operatiivseid muudatusi. Selline vajadus võib tekkida, kui ilmnevad näiteks ettenägemata muutused pinnavee kvaliteedis ning meetmekava on vaja operatiivselt muuta. VMK meetmekava läbivaatamise vajaduse võib esile kutsuda ka mõni vesikonda kavandatav suurprojekt (hüdroelektrijaam, tööstusettevõte). Sellise projekti keskkonnamõju peab põhjalikult hindama ning vajaduse korral kaaluma VMK täpsustamist.

VMK operatiivne muutmine võib osutada vajalikuks nt siis, kui mingis piirkonnas vajatakse suuremat kogust põhjavett või kui kasutatava põhjavee kvaliteet ootamatult muutub. Pingelise veekasutuse piirkondades on VMK põhjaveeosa operatiivseks juhtimiseks vaja kasutada andmebaase ja põhjavee arvutimudelit.

Veemajanduskavas tuleb kirjeldada selle muutmise korda. Kõik muutmissettepanekud peavad olema

kirjalikud ja avalikustatud. Pingelise veekasutuse piirkondades tasakaalustab VMK eri osapoolte huvisid.

10 Kontaktpunktid ja informatsioonivahetus

Tuleb kirjeldada, mil moel avalikkus saab teavet veemajanduskava elluviimise kohta. On vaja määrata kindlaks ka informatsiooni vahetamise kord VMK eri programmide ja nende alalõikude koostamise ja elluviimise eest vastutavate ametiasutuste vahel. Väga oluline on kogutud informatsiooni, vastuvõetud muutmissootsuste, üldsusega peetud kirjavahetuse ja muu olulise materjali süsteemne säilitamine.

LISAD

Kasutatud lühendid

KM – keskkonnaministeerium
 KMH – keskkonnamõju hindamine
 VMK – veemajanduskava
 VRD – Veepoliitika raamdirektiiv
 GIS – geograafiline infosüsteem
 ITK – Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus
 VS – Veeseadus
 VSMS – Veeseaduse muutmise seadus

Mõisted ja terminid

Märkused

Käesolevale juhendile on lisatud veeseaduses määratletud terminid ja veepoliitika raamdirektiivis defineeritud mõisted inglise keeles. Samuti on lisatud terminite ja definitsioonide tõlke kaks versiooni (algul Eesti Õigustõlke Keskus ja järgnevalt Aleksander Maastik). Eri dokumentide terminikasutus ei lange täpselt kokku. Ka on meie arusaamad põhjaveevardust mõnevõrra erinevad VRDs antust. Edaspidi on soovitatav õigusaktides kasutatav terminoloogia võimalust mööda ühtlustada. Tekstide tõlkimisel inglise keelde tuleb jälgida terminite tähendust originaalkeeles. Terminite lohkamine võib viia formaalsetele vastuoludele EL õigusaktidega. Käesoleva töö maht ei võimalda terminoloogia küsimusi lahendada.

Veeseaduse terminid

Paragrahv 2. Kasutatavad terminid

Käesolevas seaduses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) hajureostus - veekogu ja põhjaveekihi reostamine pinnase ja õhu kaudu;
- 2) heitvesi - kasutusel olnud ning loodusesse tagasi juhitud vesi või kanalisatsiooni abil ärajuhitav sademevesi;
- 3) piiriveekogu - veekogu, mida mööda kulgeb riigipiir;
- 4) pinnavesi - püsivalt või ajutiselt veekogus seisev või voolav vesi või lume- või jääkogumis sisalduv vesi, välja arvatud merevesi;
- 5) põhjaveekiht - vett sisaldav ja andev maapõue osa;
- 6) põhjavesi - maapõues sisalduv vesi; mineraalvesi on põhjavee alaliik;
- 7) reostusallikas - vee omaduste halvenemise põhjustaja reo- ehk saasteainete, organismide, soojuse või radioaktiivsusega;
- 8) reovesi - üle kahjutuspiiri rikitud ja puhastamist vajav vesi, heitvesi või saastunud sademevesi;
- 9) siseveekogu - veekogu, mida ei läbi riigipiir;
- 10) suubla - veekogu või maapõue osa, millesse voolab heitvesi;

- 11) valgala - maa-ala, millelt veekogu või selle osa saab vee;
- 12) veeavarii - olulist kahju tekitav üleujutus, tammi või muu kaitserajatise purunemine;
- 13) vee erikasutusluba - kiritõend tegevuse lubamiseks, milles teatatakse tingimused kasutatava vee hulga, suubla ning veekasutusega kaasnevate kohustuste ja piirangute kohta;
- 14) veehaare - ehitis vee võtmiseks veekogust või põhjaveekihi;
- 15) veeheide - heitvee juhtimine suublasse;
- 16) veehoidla - vooluvee tõkestamise või vee pumpamisega või muul viisil maapinna nõkku või kaevatud süvendisse või tammide vahele rajatud tehisveekogu;
- 17) veekogu - püsiv või ajutine voolava (vooluveekogu - jõgi, oja jm.) või aeglaselt liikuva (seisva) veega (seisuveekogu - meri, järv, veehoidla jm) täidetud pinnavorm;
- 18) veekogu risustamine - veekogu seisundit ja kasutamist halvendavate esemete, jäätmete, pinnase vms. heitmine või sattumine veekogusse; [20.12.2000]
- 19) vee liigvähendamine - loata tegevus, mille tagajärjel pinnaveekogu vooluhulk, veetase või vee maht püsivalt ja oluliselt kahaneb, põhjavee tase või surve püsivalt alaneb või allika vooluhulk väheneb;
- 20) vee reostamine - vee kasutamise piiramist põhjustav vee omaduste halvendamine reostusallika poolt;
- 21) vee reostusavarii - vett reostava aine äkksattumine mere-, pinna- või põhjavette, mis võib kahjustada inimeste tervist, majandustegevust või loodust;
- 22) reovee kogumisala - ala, kus on piisavalt reostusallikaid reovee juhtimiseks kogumissüsteemide või kanalisatsiooni kaudu reoveepuhastisse ja heitvee juhtimiseks suublasse.

Paragrahv 38. Vee kaitse ja kasutamise kavandamine

- (1) Vee kaitse ja kasutamise abinõud planeeritakse vesikonna või alamvesikonna veemajanduskavas..
- (2) Vesikond või alamvesikond käesoleva seaduse tähenduses on valgalade majandamise põhiüksuseks määratud üht või mitut valgala koos põhjavee või rannikuveega hõlmav ühes ringpiiris maismaa- või veela. ..
- (3) Veemajanduskava eesmärk on säästva arengu ja võimalikult loodusliku veeklassi tagamine ning mere-, pinna- ja põhjaveekvaliteedi, hulga ja režiimi (edaspidi vee seisund) ..
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud eesmärgi täpsustamiseks kehtestab keskkonnaminister oma määrustega põhjaveekihtide, mere ja pinnaveekogude veeklassid, veeklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ning veeklasside määramise korra.

Veepoliitika raamdirektiiv

Definitions

For the purposes of this Directive the following definitions shall apply:

1. "Surface water" means inland waters, except groundwater; transitional waters and coastal waters, except in respect of chemical status for which it shall also include territorial waters.
2. "Groundwater" means all water which is below the surface of the ground in the saturation zone and in direct contact with the ground or subsoil.
3. "Inland water" means all standing or flowing water on the surface of the land, and all groundwater on the landward side of the baseline from which the breadth of territorial waters is measured.
4. "River" means a body of inland water flowing for the most part on the surface of the land but which may flow underground for part of its course.
5. "Lake" means a body of standing inland surface water.
6. "Transitional waters" are bodies of surface water in the vicinity of river mouths which are partly saline in character as a result of their proximity to coastal waters but which are substantially influenced by freshwater flows.
7. "Coastal water" means surface water on the landward side of a line, every point of which is at a distance of one nautical mile on the seaward side from the nearest point of the baseline from which the

breadth of territorial waters is measured, extending where appropriate up to the outer limit of transitional waters.

8. "Artificial water body" means a body of surface water created by human activity.

9. "Heavily modified water body"

means a body of surface water which as a result of physical alterations by human activity is substantially changed in character, as designated by the Member State in accordance with the provisions of Annex II.

10. "Body of surface water" means a discrete and significant element of surface water such as a lake, a reservoir, a stream, river or canal, part of a stream, river or canal, a transitional water or a stretch of coastal water.

11. "Aquifer" means a subsurface layer or layers of rock or other geological strata of sufficient porosity and permeability to allow either a significant flow of groundwater or the abstraction of significant quantities of groundwater.

12. "Body of groundwater" means a distinct volume of groundwater within an aquifer or aquifers.

13. "River basin" means the area of land from which all surface run-off flows through a sequence of streams, rivers and, possibly, lakes into the sea at a single river mouth, estuary or delta.

14. "Sub-basin" means the area of land from which all surface run-off flows through a series of streams, rivers and, possibly, lakes to a particular point in a water course (normally a lake or a river confluence).

15. "River basin district" means the area of land and sea, made up of one or more neighbouring river basins together with their associated groundwaters and coastal waters, which is identified under Article 3(1) as the main unit for management of river basins.

16. "Competent Authority" means an authority or authorities identified under Article 3(2) or 3(3).

17. "Surface water status" is the general expression of the status of a body of surface water, determined by the poorer of its ecological status and its chemical status.

18. "Good surface water status" means the status achieved by a surface water body when both its ecological status and its chemical status are at least "good".

19. "Groundwater status" is the general expression of the status of a body of groundwater, determined by the poorer of its quantitative status and its chemical status.

20. "Good groundwater status" means the status achieved by a groundwater body when both its quantitative status and its chemical status are at least "good".

21. "Ecological status" is an expression of the quality of the structure and functioning of aquatic ecosystems associated with surface waters, classified in accordance with Annex V.

22. "Good ecological status" is the status of a body of surface water, so classified in accordance with Annex V.

23. "Good ecological potential" is the status of a heavily modified or an artificial body of water, so classified in accordance with the relevant provisions of Annex V.

24. "Good surface water chemical status" means the chemical status required to meet the environmental objectives for surface waters established in Article 4(1)(a), that is the chemical status achieved by a body of surface water in which concentrations of pollutants do not exceed the environmental quality standards established in Annex IX and under Article 16(7), and under other relevant Community legislation setting environmental quality standards at Community level.

25. "Good groundwater chemical status" is the chemical status of a body of groundwater, which meets all the conditions set out in table 2.3.2 of Annex V.

26. "Quantitative status" is an expression of the degree to which a body of groundwater is affected by direct and indirect abstractions.

27. "Available groundwater resource" means the long-term annual average rate of overall recharge of the body of groundwater less the long-term annual rate of flow required to achieve the ecological quality objectives for associated surface waters specified under Article 4, to avoid any significant diminution in the ecological status of such waters and to avoid any significant damage to associated terrestrial ecosystems.

28. "Good quantitative status" is the status defined in table 2.1.2 of Annex V.

29. "Hazardous substances" means substances or groups of substances that are toxic, persistent and

liable to bio-accumulate, and other substances or groups of substances which give rise to an equivalent level of concern.

30. "Priority substances" means substances identified in accordance with Article 16(2) and listed in Annex X. Among these substances there are "priority hazardous substances" which means substances identified in accordance with Article 16(3) and (6) for which measures have to be taken in accordance with Article 16(1) and (8).

31. "Pollutant" means any substance liable to cause pollution, in particular those listed in Annex VIII.

32. "Direct discharge to groundwater" means discharge of pollutants into groundwater without percolation throughout the soil or subsoil.

33. "Pollution" means the direct or indirect introduction, as a result of human activity, of substances or heat into the air, water or land which may be harmful to human health or the quality of aquatic ecosystems or terrestrial ecosystems directly depending on aquatic ecosystems, which result in damage to material property, or which impair or interfere with amenities and other legitimate uses of the environment.

34. "Environmental objectives" means the objectives set out in Article 4.

35. "Environmental quality standard" means the concentration of a particular pollutant or group of pollutants in water, sediment or biota which should not be exceeded in order to protect human health and the environment.

36. "Combined approach" means the control of discharges and emissions into surface waters according to the approach set out in Article 10.

37. "Water intended for human consumption" has the same meaning as under Directive 80/778/EEC, as amended by Directive 98/83/EC.

38. "Water services" means all services which provide, for households, public institutions or any economic activity:

- (a) abstraction, impoundment, storage, treatment and distribution of surface water or groundwater,
- (b) waste-water collection and treatment facilities which subsequently discharge into surface water.

39. "Water use" means water services together with any other activity identified under Article 5 and Annex II having a significant impact on the status of water.

This concept applies for the purposes of Article 1 and of the economic analysis carried out according to Article 5 and Annex III, point (b).

40. "Emission limit values" means the mass, expressed in terms of certain specific parameters, concentration and/or level of an emission, which may not be exceeded during any one or more periods of time. Emission limit values may also be laid down for certain groups, families or categories of substances, in particular for those identified under Article 16.

The emission limit values for substances shall normally apply at the point where the emissions leave the installation, dilution being disregarded when determining them. With regard to indirect releases into water, the effect of a waste-water treatment plant may be taken into account when determining the emission limit values of the installations involved, provided that an equivalent level is guaranteed for protection of the environment as a whole and provided that this does not lead to higher levels of pollution in the environment.

41. "Emission controls" are controls requiring a specific emission limitation, for instance an emission limit value, or otherwise specifying limits or conditions on the effects, nature or other characteristics of an emission or operating conditions which affect emissions. Use of the term "emission control" in this Directive in respect of the provisions of any other Directive shall not be held as reinterpreting those provisions in any respect.

Artikkel 2 Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) pinnavesi – maismaavesi, välja arvatud põhjavesi, üleminekuvesi ja rannikuvesi, välja arvatud keemilise seisundi osas, mispuhul on hõlmatud ka territoriaalvesi;

pinnavesi – maismaavesi, välja arvatud põhjavesi, siirdevesi ja rannikuvesi (mitte siis, kui jutt

on keemilisest seisundist, mil ta hõlmab ka territoriaalveed);

- 2) põhjavesi – kogu vesi, mis asub maapinna all küllastusvööndis ja on otseses kokkupuutes pinnase või aluspinnasega;

põhjavesi – kogu allpool maapinda küllastusvööndis olev vesi, mis on otseses kokkupuutes mulla või mulla aluskihiga;

- 3) maismaavesi – kogu seisev või voolav vesi maapinnal ning kogu põhjavesi maismaa pool lähtejoont, millest mõõdetakse territoriaalvete laiust;

maismaavesi – kogu maapinnal seisev või voolav vesi ning kogu põhjavesi maismaa pool lähtejoont, millest mõõdetakse territoriaalvete ulatust;

- 4) jõgi – maismaaveekogu, mis voolab peamiselt maapinnal, kuid võib osal oma jooksust voolata ka maa all;

jõgi – maismaaveekogu, mis voolab peamiselt maapinnal, kuid võib ositi ka maa all voolata;

- 5) järv – seisev maismaaveekogu;

- 6) üleminekuvesi – pinnaveekogu jõesuudme läheduses, mis on osaliselt soolane oma läheduse tõttu rannikuvetele, kuid millele mageveevool avaldab olulist mõju;

siirdeveed (transitional waters) – jõesuulähedased pinnaveekogud, mille vesi on mere läheduse tõttu osalt soolane, kuid mida mageveevool tunduvalt mõjutab (EnDic 2000);

- 7) rannikuvesi – pinnavesi maismaa pool joont, mille iga punkt on ühe meremiili kaugusel mere pool lähimast punktist lähtejoonel, millest mõõdetakse territoriaalvete laiust, ulatudes vajaduse korral kuni üleminekuvete välispiirini;

rannikuvesi – pinnavesi maismaa pool joont, mille iga punkt on ühe meremiili kaugusel mere pool lähimat punkti lähtejoonel, millest mõõdetakse territoriaalvete laiust, ning mis võib vajaduse korral ulatuda siirdevete välispiirini;

- 8) tehisveekogu – inimtegevuse tulemusena tekkinud pinnaveekogu;

tehisveekogu – inimese loodud pinnaveekogu (EnDic 2000);

- 9) oluliselt muudetud veekogu – pinnaveekogu, mis inimtegevuse põhjustatud füüsiliste muudatuste tagajärjel on oma iseloomult liikmesriigi poolt vastavalt II lisa sätetele antud määratluse järgi oluliselt muutunud;

tugevasti muudetud veekogu – pinnaveekogu, mida on inimtegevusega oluliselt füüsiliselt muudetud (EnDic 2000);

- 10) pinnaveekogu – eraldiseisev ja oluline pinnaveekogum, nagu näiteks järv, veehoidla, oja, jõgi või kanal, samuti oja, jõe või kanali osa, üleminekuvesi või rannikuveelõik;

pinnaveekogu – eraldi seisev ja terviklik pinnaveekogum, näiteks järv, veehoidla, oja, jõgi või kanal, oja-, jõe- või kanali osa, siirdevesi või rannikuveeosa;

- 11) põhjaveekiht – üks või mitu maa-alust kivimikihti või muud geoloogilist kihti, mis on piisavalt

poorsed ja läbilaskvad, et põhjavesi saaks seal märkimisväärses ulatuses voolata või sealt saaks olulises koguses põhjavett võtta;

põhjaveekiht – üks või mitu maa-alust kivimikihti või muud geoloogilist kihti, mis on piisavalt poorsed ja läbilaskvad, et põhjavesi saaks seal märkimisväärsel hulgal voolata või millest saaks olulises koguses põhjavett võtta;

12) põhjaveekogum – piiritletav põhjaveekogum põhjaveekihi või -kihtides;

põhjaveekogum – põhjaveekihi või -kihtides selgesti eristatav veemass;

13) vesikond – maa-ala, millelt kogu äravoolav pinnavesi voolab ojade, jõgede ja mõnikord ka järvede kaudu merre ühe jõesuudme või delta kaudu;

jõe valgla – maa-ala, millelt kogu pindmine äravool voolab ojasid ja jõgesid ja mõnikord ka järvede kaudu merre ühe jõesuudme või delta kaudu;

14) alamvesikond – maismaapiirkond, mille kogu äravoolav pinnavesi voolab ojade, jõgede ja mõnikord ka järvede kaudu ühte konkreetse punkti vooluteel (tavaliselt järve või jõgede ühinemiskohta);

osavalgla (sub-basin) – maa-ala, mille kogu pindmine äravool voolab ojasid ja jõgesid mööda ja võib-olla ka läbi järvede mingisse valgla punkti (tavaliselt järve või teise jõe suubumiskohta);

15) valgla piirkond – maa- või mereala, mis koosneb ühest või mitmest kõrvuti asetsevast vesikonnast koos nendega seotud põhjavee ja rannikuveega, mida artikli 3 lõike 1 alusel käsitatakse vesikondade majandamise põhiüksusena;

vesikond (river basin district) – valglate majandamise põhiüksuseks määratud, üht või mitut naabervalglat koos põhjavee ja rannikuveetega hõlmav maismaa- ja mereala (EnDic 2000);

16) pädev asutus – artikli 3 lõikes 2 või 3 nimetatud asutus või asutused;

17) pinnavee seisund – üldmõiste, mis tähistab pinnaveekogu seisundit, mis määratakse kindlaks tema ökoloogilise või keemilise seisundi põhjal, olenevalt sellest, kumb on halvem;

pinnaveekogu seisund – pinnaveekogu üldseisundi iseloomustus selle järgi, kumb seisund, ökoloogiline või keemiline, on halvem (EnDic 2000);

18) pinnavee hea seisund – seisund, mille pinnaveekogu on saavutanud, kui nii selle ökoloogiline kui ka keemiline seisund on vähemalt "hea";

pinnaveekogu hea seisund – pinnaveekogu seisund, mille puhul nii ökoloogiline kui keemiline seisund on vähemalt hea (EnDic 2000);

19) põhjavee seisund – üldmõiste, mis tähistab põhjaveekogumi seisundit, mis määratakse kindlaks tema kvantitatiivse või keemilise seisundi põhjal, olenevalt sellest, kumb on halvem;

põhjavee seisund – põhjaveekogumi üldseisundi iseloomustus selle järgi, kumb seisund, koguseline või keemiline, on halvem (EnDic 2000);

20) põhjavee hea seisund – seisund, mille põhjaveekogum on saavutanud, kui nii selle

kvantitatiivne kui ka keemiline seisund on vähemalt "hea";

põhjavee hea seisund – põhjaveekogumi seisund, mille puhul nii koguseline kui keemiline seisund on vähemalt hea (EnDic 2000);

- 21) ökoloogiline seisund – mõiste, mis tähistab veeökosüsteemide struktuuri ja funktsioneerimise kvaliteeti pinnavee puhul;

ökoloogiline seisund – pinnaveeökosüsteemide hinnang struktuuri ja toimimiskvaliteedi poolest (EnDic 2000) V lisa liigituse järgi;

- 22) hea ökoloogiline seisund – pinnaveekogu seisund, mis on selliseks liigitatud vastavalt V lisale;

hea ökoloogiline seisund – pinnaveekogu seisund, mis on selliseks V lisa kohaselt liigitatud;

- 23) hea ökoloogiline potentsiaal – oluliselt muudetud veekogu või tehisveekogu seisund, mis on selliseks liigitatud vastavalt V lisale;

hea ökoloogiline potentsiaal – tugevasti muudetud veekogu või tehisveekogu seisund, mis on selliseks V lisa kohaselt liigitatud;

- 24) pinnavee hea keemiline seisund – keemiline seisund, mis peab vastama pinnavee jaoks artikli 4 lõike 1 punktis a kindlaks määratud keskkonnavalastele eesmärkidele, see tähendab keemiline seisund, mille saavutab pinnaveekogu, milles saasteainete kontsentratsioon ei ületa IX lisas ning artikli 16 lõike 7 ja muude ühenduse tasandil keskkonnakvaliteedi standardeid kehtestavate asjakohaste ühenduse õigusaktide alusel ette nähtud keskkonnakvaliteedi standardeid;

pinnavee hea keemiline seisund – keemiline seisund, mis on vajalik, et pinnavesi rahuldaks artikli 4 lõike 1 punktis a kindlaks määratud keskkonnavalaste eesmäärke, s.o keemiline seisund, mille puhul pinnaveekogu reoainesisaldus ei ületa IX lisas ning artikli 16 lõikes 7 seatud ega muudes EÜ õigusaktidega kehtestatud keskkonnakvaliteedi norme;

- 25) põhjavee hea keemiline seisund – põhjaveekogumi keemiline seisund, mis vastab V lisa tabelis 2.3.2 sätestatud tingimustele;

- 26) kvantitatiivne seisund – mõiste, mis näitab, millisel määral põhjaveekogumile avaldab mõju otsene ja kaudne veevõtt;

koguseline seisund – põhjaveekogumi hinnang mõju poolest, mida avaldab otsene ja kaudne veevõtt (EnDic 2000);

- 27) tegelik põhjaveeressurss – põhjaveekogumi keskmine pikaajaline aastane toitumismäär, millest on lahutatud pikaajaline aastane vooluhulk, mis on vajalik sellega seotud pinnavee artiklis 4 osutatud ökoloogilise kvaliteedi alaste eesmärkide saavutamiseks, sellise vee ökoloogilise seisundi olulise halvenemise ärahoidmiseks ja sellega seotud maismaaökosüsteemide olulise kahjustumise ärahoidmiseks;

põhjavee kasuvaru – põhjaveekogumi pikaajaline aastakeskmine toitevee hulk miinus ökoloogilise kvaliteedi jaoks vajalik pikaajaline keskmine vooluhulk põhjaveekogumiga seotud pinnaveekogudes selleks, et nende ökoloogiline seisund oluliselt ei halveneks ning et oluliselt ei kahjustataks põhjaveekogumiga seotud maismaaökosüsteeme (EnDic 2000);

- 28) hea kvantitatiivne seisund – V lisa tabelis 2.1.2 määratletud seisund;
- 29) ohtlikud ained – ained või ainerühmad, mis on toksilised, püsivad ja võivad bioakumuleeruda, ning muud ained või ainerühmad, mis annavad alust samal määral muret tunda;
- 30) prioriteetsed ained – artikli 16 lõike 2 kohaselt kindlaksmääratud ning X lisa loetletud ained. Nende hulka kuuluvad 'prioriteetsed ohtlikud ained' – artikli 16 lõigete 3 ja 6 kohaselt kindlaksmääratud ained, mille suhtes on vaja meetmeid võtta vastavalt artikli 16 lõigetele 1 ja 8;
- 31) saasteaine – mis tahes aine, mis võib põhjustada reostust, eelkõige VIII lisa loetletud ained;
- reoaine – mis tahes aine, mis võib põhjustada reostust, eelkõige need ained, mis on loetletud VIII lisa;*
- 32) otseheide põhjavette – saasteainete heide põhjavette ilma pinnasest või aluspinnasest läbi nõrgumata;
- otseheide põhjavette – reoainete heide põhjavette ilma mullast või mulla aluskihist läbi nõrgumata;*
- 33) reostus – inimtegevuse tulemusena ainete või soojuse otsene või kaudne õhku, vette või maasse viimine, mis võib osutada kahjulikuks inimeste tervisele või veeökosüsteemide või veeökosüsteemidest otseselt sõltuvate maismaaökosüsteemide kvaliteedile, põhjustab kahju materiaalsele varale või raskendab või takistab keskkonna kasutamist puhkeaja veetmiseks või muul seaduslikul otstarbel;
- reostus – ainete või soojuse otsene või kaudne õhku, vette või maasse viimine inimtegevuse tagajärjel, mis võib kahjustada inimeste tervist või halvendada veeökosüsteeme või veeökosüsteemidest otseselt sõltuvate maismaaökosüsteemide kvaliteeti, põhjustades kahju materiaalsele varale või raskendades või takistades keskkonna kasutamist puhkeaja veetmiseks või muul seaduslikul otstarbel;*
- 34) keskkonnavalused eesmärgid – artiklis 4 sätestatud eesmärgid;
- keskkonnavalused eesmärgid – artiklis 4 sätestatud eesmärgid;*
- 35) keskkonnakvaliteedi standard – teatava saasteaine või saasteaineterühma kontsentratsioon vees, settes või biootas, mida ei tohiks inimeste tervise ja keskkonna kaitsmise huvides ületada;
- keskkonnakorraldusnorm – reoaine selline sisaldus vees, settes või elusorganismides, mida ei tohi inimese tervise ja keskkonna kaitsmiseks ületada (EnDic 2000);*
- 36) kombineeritud lähenemisviis – heidete pinnavette juhtimise kontrollimine vastavalt artiklis 10 esitatud lähenemisviisile;
- kooslahendamise – pinnavetteheite juhtimise kontrolli artikli 10 kohane lahendamine;*
- 37) olmevesi – sama tähendus nagu direktiivis 80/778/EÜ, viimati muudetud direktiiviga 98/83/EÜ;
- 38) veevarustusteenused – kõik järgmised kodumajapidamistele, avalikele asutustele või

majandustegevuseks osutatavad teenused:

- a) pinna- või põhjavee võtmine, vee tõkestamine, tagavaraks varumine, töötlemine ja jagamine,
- b) seadmed heitvete kogumiseks ja puhastamiseks ning seejärel pinnavette juhtimiseks;

veeteenused – kõik järgmised kodumajapidamistele, avalikele asutustele või mis tahes majandustegevuseks osutatavad teenused:

- a) pinna- või põhjavee võtmine, paisutamine, tagavaraks varumine, töötlemine ja jaotamine,
- b) kanalisatsioonivõrgud ja -seadmed reovee kogumiseks ja puhastamiseks ning seejärel pinnaveekogudesse juhtimiseks;

- 39) veekasutus – veevarustusteenused koos kõigi muude artiklis 5 ja II lisa nimetatud toimingutega, mis avaldavad vee seisundile olulist mõju. Seda mõistet kasutatakse artikli 1 kohaldamisel ning artikli 5 ja III lisa punkti b kohaselt tehtud majandusanalüüsi puhul;

veekasutus – veeteenused koos kõigi muude artiklis 5 ja II lisa nimetatud toimingutega, mis avaldavad vee seisundile olulist mõju. Seda mõistet kasutatakse artikli 1 kohaldamisel ning artikli 5 ja III lisa punkti b kohase majandusanalüüsi puhul;

- 40) heite piirväärtused – heidete teatavates konkreetsetes parameetrites väljendatud mass, kontsentratsioon ja/või tase, mida ei või ühe või mitme ajavahemiku kestel ületada. Heite piirväärtused võivad ette näha ka teatavate ainerühmade, -liikide või -kategooriate jaoks, eelkõige nende jaoks, mida on nimetatud artiklis 16. Ainete puhul kohaldatakse heidete piirväärtusi tavaliselt punktis, kus heitmed väljuvad rajatisest, ning nende kindlaksmääramisel ei arvestata lahjenemist. Kaudse vettejuhtimise puhul võib asjaomaste heitveepuhastusrajatiste heidete piirväärtuste kindlaksmääramisel arvesse võtta puhastusseadme mõju, tingimusel et keskkonna kaitseks tagatakse samaväärne tase ja et see ei põhjusta keskkonnas kõrgemat reostusetaset;

heite piirväärtus – heidet iseloomustava massi, ainesisalduse ja/või muu arväärtus, mida teatava ajavahemiku või teatavate ajavahemike kestel ei tohi ületada (EnDic 2000). Heite piirväärtusi võib ette näha ka teatavate ainerühmade, -liikide või -kategooriate jaoks, eelkõige nende jaoks, mis on nimetatud artiklis 16.

Aineheite piirväärtused kehtivad tavaliselt kohas, kus heitmed rajatisest väljuvad, ning nende kindlaksmääramisel lahjendust ei arvestata. Kaudheite puhul veekogusse võidakse ettevõtete heite piirväärtuste määramisel arvestada nende reoveepuhastite toimet tingimusel, et keskkonna kui terviku kaitse on samaväärselt tagatud ning et see ei põhjusta suuremat keskkonnareostust;

- 41) heidete kontroll – kontrollimeetmed, mis nõuavad konkreetseid heidete piiranguid, näiteks heite piirväärtusi, või täpsustab muul viisil piirangud või tingimused heidete mõjule, laadile või muudele omadustele või heidet mõjutavatele tööoludele. Mõiste "heidete kontroll" kasutamist käesolevas direktiivis teiste direktiivide sätete suhtes ei käsitleta mingil viisil nimetatud sätete ümbertõlgendamisenä.

heite kontrollnäitajad – kontrollnäitajad, mis nõuavad konkreetseid heitepiiranguid, näiteks heite piirväärtusi, või seavad mingil muul moel piiranguid või tingimusi mingi heite mõju, laadi või muu omaduse või heidet mõjutavate käitusolude suhtes. Mõiste "heite kontrollnäitajad" tähendus käesolevas direktiivis ei taotle kuidagiviisi selle ümbertõlgendamist muudes direktiivides.